

Govor predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dr. Bože Ljubića na Europskoj konferenciji predsjednika parlamenata u Strazburu u okviru rasprave o temi "Da li je predstavnička demokracija u krizi - izazovi za nacionalne parlamente"

Strazbur 21. rujna 2012.

"Apstinencija birača, pad povjerenja u političku klasu, pad podrške „mainstream“ „umjerenim“ partijama ; Podrška radikalnim, ultranacionalističkim partijama ili „meta partijama“ ..., Pojava politika i političara koji nude „jednostavna rješenja“, Zanemarivanje ideologije u partijskim programima a povlađivanje kratkoročnim željama biračkog tijela;

Sve to, što smo imali prilike pročitati u „background paper“ kao simptome ili kao posljedice onoga što doživljavamo kao krizu demokracije, sve to je istina ali da li je to sva istina?

Stoga se nameću mnoga pitanja koja traže pravi odgovor;

Da li je u osnovi svega zapravo odmak od sustava vrednota i izvornih vrijednosti zapadnog demokratskog tipa političkog i ekonomskog sistema?

Koliko mi izabrani dužnosnici svojim ponašanjem doprinosimo takvoj percepciji?

Otkuda percepcija da je politika postala stjecište karijerista bez kvaliteta ili utočište svakojakih hulja?

Prisjetimo se samo raznih afera i ratova u desetljeću iza nas čiji su akteri bili izabrani dužnosnici „razvijenih“ demokracija, da o „tranzicijskim demokracijama“, u kojima je korupcija skoro sinonim za politiku, da i ne govorim.

Političari oportunisti, makijavelisti, samozvane mesije, propovjednici društva blagostanja, pohlepni elitisti koji preziru siromašne i neuspjele, manekeni demokracije, produkti PR agencija i eksponenti interesnih skupina i financijskih centara moći sve češće bivaju izabrani predstavnici.

Istina, politika se uvijek odvija između tvrde realnosti i etike bez mogućnosti da jedna nadvlada. Idealno bi bilo da koegzistiraju. Idealizam i politički pragmatizam se ne moraju isključivati.

S jedne strane tako imamo idealizirajuću (utopijsku) politiku morala, etike, vrednota, evanđelja ili „kemijski čisti princip“ (V. Havel) koja u srazu s grubom realnošću političkog oportunizma redovito gubi. No ne može se ni amoralnom politikom, ekonomskim cinizmom i sebičnim interesima voditi politika bez regulativa, bez zadnjega horizonta koji je moralna ljestvica vrednota, koji uspostavlja, kantovski kazano, neku maksimu, neki etos, neku obligaciju koja će vrijediti za sve ljude, za čitavo čovječanstvo.

Gdje i zašto je izgubljena ta etička dimenzija demokracije, gdje je izlaz iz krize?

„Relativizam svih moralnih normi, kriza autoriteta, redukcija života na trku za trenutnim tvarnim dobitkom bez obzira na njezine opće posljedice, dakle, točno ono što se predbacuje zapadnoj demokraciji, nema svoje prapočelo u njoj samoj već u činjenici da je suvremeni čovjek izgubio, ako tako možemo reći, svoju transcendentalnu ukotvljenost, a time i jedini stvarni izvor svoje odgovornosti i samopoštovanja. Upravo zbog tog gubitka demokracija gubi značajni dio svoje vjerodostojnosti.“ (Vaclav Havel, Stanford University, 1994)

Dame i gospodo, visoki dome,

Sebičnost i hedonizam do te mjere su zavlitali europskim društvima da i vlastita djeca postaju opterećenje. Europa postaje starački dom.

Udio europskog stanovništva u svjetskoj populaciji se u 20 stoljeću smanjio s 25% na 12 % a u ovom stoljeću bi mogao pasti ispod 5%.

(Prema jednoj krajnje pesimističnoj projekciji (Demeny, 2003), uz zadržavanje postojećih trendova, Europa bi do kraja ovog stoljeća mogla pasti na svega 167 miliona stanovnika. To se naravno neće desiti, jer ako mi ništa ne promijenimo nas će ovdje zamijeniti neki drugi i drugačiji Europljani.)

Sve ovo, međutim nije razlog za pesimizam a još manje za defetizam već poziv na akciju, poziv na promjene.

Gdje je rješenje? Odakle početi?

Od sebe!

- 1) izlazak iz straha za sebe, iz sebičnosti a opredjeljenje za život...
- 2) izgradnja (jačanje) socijalne države i solidarnosti na nacionalnoj i globalnoj razini
- 3) novi svjetski poredak (kultura solidarnosti) a ne novi imperijalizam (ekonomsko-politički).

4) poštovanje i zaštita individualnih ali i kolektivnih prava bilo da se radi o socijalnim, religijskim, etničkim zajednicama bilo o državama

5) jačanje neposredne demokracije uz pomoć suvremenih komunikacijskih tehnologija

6) Pragmatizam? Da! Politički oportunizam? Ne! Kompromis da ali bez kompromisa oko načela.

7) shvatiti da je Europa moralni imperativ a ne samo politički i ekonomski ugovor
Suštinski odgovor na krizu suvremenog svijeta o kojoj mi danas raspravljamo kao o krizi predstavničke demokracije je privrženost temeljnim vrednotama na kojima je demokracija i građena. Demokracija je ipak najbolji do sada poznati sistem realizacije ljudske odgovornosti za sebe i za svijet.

Moje iskustvo u politici uči me da dugoročno ima smisla ulagati jedino u edukaciju građanina birača da bude u stanju prepoznati svoj istinski interes a on nije u podršci manekenima demokracije, opsjenarima ili samozvanim mesijama koje takvima predstave bogati centri moći kroz medijsku manipulaciju. Još manje je u prodaji glasa neizravno ili čak izravno partijama koje su građane prethodno opljačkale da bi ih uz njihove glasove nastavili pljačkati kao što se često dešava u tranzicijskim demokracijama. Kao preduvjet svega građanin mora imati mogućnost kvalitetnog izbora, treba lidere i zastupnike s visokim moralnim i političkim integritetom. (kraj)